SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (5-jild)
2025

SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5I12Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo oʻgʻli – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar boʻlimi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod Oʻktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b,;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent,;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Joʻraboy – falsafa fanlari doktori, professor;

Gʻaybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Moʻmin – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Oʻroqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Koʻchimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov Gʻaybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Togʻayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 12-son (dekabr, 2025). - 557 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Xadjamuratova Matlyuba Xoshimovna
OʻZBEKISTONDA TAʼLIM TIZIMIDAGI INNOVATSION ISLOHOTLARNING NATIJALARI..... 13-16

Равшанов Маҳмуд
ЗАСЛУГИ АЛИШЕРА НАВОИ В ИЗУЧЕНИИ РАЗВИТИЙ ТЮРКСКИХ ЯЫКОВ 17-19

Tursunov Bekzot Yandashevich
FARGʻONA VODIYSIDA HASHAR YOʻLI BILAN QURILGAN GIDROINSHOOTLAR TARIXIDAN 20-24

Jumaboyev Azizjon Sayfiddin oʻgʻli, Shenkar Michael
SHARQ MAMLAKATLARIDA MIRZO ULUGʻBEK ILMIY MEROSINING OʻRGANILISHI 25-30

Esanova Nilufar
OʻZBEKISTON–ROSSIYA ENERGETIK ALOQALARI TARIXI:LUKOYL MISOLIDA 31-36

Asadova Raʼno Baymanovna
OLIY TAʼLIM VA ILMIY-TEXNIK HAMKORLIK:
OʻZBEKISTON HINDISTON HAMKORLIGINING ILMIY SALOHIYATI VA ISTIQBOLLARI 37-40

Aytmuratova Janilsin
FROM THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCE IN KARAKALPAKSTAN 41-44

Toreniyazov Jalgas Yerjanovich, Rzaeva Manzura Abatovna
JANUBIY OROL BOʻYI SHAHARLARI TARIXI BOʻYICHA MANBALAR (SHARQ MANBALARI)........ 45-49

Baqoyev Umidjon Shuhrat oʻgʻli
ABBOS I VA VALI MUHAMMADXON OʻRTASIDAGI SIYOSIY ALOQALAR 50-55

Moʻminov Xusanboy Madaminjonovich, Qodirjonov Omadjon Tavakkaljon oʻgʻli
ANDIJON VILOYATI SUV XOʻJALIGI BIRLASHMASI FAOLIYATI TARIXIDAN (1991-1996-YILLAR MISOLIDA)........ 56-60

Elboyeva Shaxnoza
XOTIN-QIZLARNING PEDAGOGIK FAOLIYATDA TUTGAN OʻRNI:
TARIXIY JARAYON VA HOZIRGI TENDENSIYALAR 61-65

Choriyeva Nargiza Ibotovna
OʻZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASIDA TURIZM SOHASINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 66-69

Fayzullayev Oybek
OʻRTA OSIYO XONLIKLAR TARIXINI OʻRGANISH
(XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHIDAGI RUS MANBALARI ASOSIDA)........ 70-74

Norboyev Ravshan Saydulla oʻgʻli
SHIMOLI-GʻARBIY BAQTRIYANING ELLINIZM DAVRI ARXEOLOGIK YODGORLIKLARI TIPOLOGIYASI 75-79

Rajabova Nazira Shaxobovna
OʻZBEK XALQ AFSONALARIDA AYOL OBRAZLARINING TASVIRLARI 80-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Gabbarov Sabit Nietali'evich
QO'Y VA ECHKILAR BOSH SONINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI (QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANI MISOLIDA) 85-89

Xolmurotov Fozil
XORAZM VILOYATIDA EKSPORT NATIJALARI VA REAL SEKTOR RESURSLARI O'RTASIDAGI KO'P O'LCHOVLI BOG'LIQLIK 90-103

Raximov Faxriddin Shavkatovich
TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MARKETING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 104-116

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xoliqov Yunus Ortiqovich
YANGI O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO MADANIYATNI YUKSALTIRISH STRATEGIYASI 117-121

Farxodjonova Nodira Farxodjon qizi
JADIDLAR MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MA'NAVIY QADRIYATLARNING ROLI 122-128

Jumayeva Shaxlo Suyunovna
TALABALARDA INTELLEKTUAL MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI 129-133

Yazdonova Saxiba Kurbanovna, Sanaqulov Sardor Isaqulovich
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI BOSHQARISH METODIKASI............................ 134-138

Danabayev Xurshid Napasovich
SPORT TURLARI VA FALSAFIY-ESTETIKANING DIALEKTIK TAHLILI................................ 139-142

Shokirov Tohirjon
CHOLG'U SOZLARINING YOSHLARNING MA'NAVIY YUKSALISHIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI (DUTOR VA RUBOB SOZLARI MISOLIDA).. 143-148

Raxmatov Alisher Obidovich
YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXS ZAMONAVIY IJTIMOIY JARAYONLARGA INTEGRATSIYALASHUVINING FALSAFIY TAHLILI 149-152

Abduraxmanova Nodiraxon Xusnutdinovna
HUQUQIY MADANIYAT VA DEMOKRATIYA: IJTIMOIY FALSAFIY YONDASHUVLAR VA KONSEPSIYALAR 153-158

Axatova Dildora Axtamovna
IBN SINONING "RISOLAYI FIL-HUZN" ASARINING FALSAFIY TAHLILI.............................. 159-163

Toshboboyev Maksud Jalilovich
AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA SUN'IY INTELLEKT VA IJTIMOIY JARAYONLAR DIALEKTIKASI 164-168

Abdiyev G'ayrat Ergashevich
YANGI O'ZBEKISTON SIYOSIY AMALIYOTIDA YOSHLARNING IJTIMOIY-SIYOSIY FAOLLIGINING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI 169-174

Axmedova Dilrabo Sa’dullayevna
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA O‘ZBEK YOSHLARINING MA’NAVIY-AXLOQIY QARASHLARIDAGI O‘ZGARISHLAR 175-179

Sodirjonov Muhriddin Mahamadaminovich
RAQAMLI JAMIYATDA INSON KAPITALI RIVOJLANISHI: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR 180-187

Abduraxmonov Xasan Ibroximovich
YOSHLAR DUNYOQARASHIDA INNOVATSION TASHABBUSLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI 188-192

Norbo‘tayev Islombek Musurmonovich
POSTHAQIQAT SIYOSATI: ALTERNATIV AXBOROT OQIMLARI ORQALI DEZINFORMATSIYA 193-198

Ergashev Alijon Boxodirovich
AXBOROTLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA MILLIY O‘ZLIKNI ANGLASHNING TRANSFORMATSIYASI 199-203

Elmuradova Surayyo Abdijalilovna
AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA OTA-ONA VA BOLA MUNOSABATLARINING YANGI MODELI 204-207

Bobamirzayev Abdulaziz
RAZIYY AD-DIN AS-SARAXSIY HAYOTI VA ASARLARI HAQIDA ILK MA’LUMOTLAR 208-211

Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich
AXBOROTLASHGAN JAMIYATDAGI IJTIMOIY O‘ZGARISHLAR HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR 212-216

Do‘snazarov Mirjalol Esanboy o‘g‘li
AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA HAYOT VA O‘LIM MUAMMOSINING FALSAFIY-AXLOQIY MEXANIZMLARI 217-221

Beshimov Xamidjon Sayidovich
FALSAFADA INSON QADRI TUSHUNCHASINING MAZMUN-MOHIYATI VA GENEZISI 222-226

Muhammadiyev Bekzod O‘ktamjon o‘g‘li
VIRTUAL MULOQOTDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TRANSFORMATSIYASI VA UNING AXLOQIY JIHATLARI 227-231

Kdirbaev Baxadir Berdaxovich
AXBOROT JAMIYATIDA MEDIA MADANIYATNING SOTSIOMADANIY TRANSFORMATSIYALARDAGI ROLI 232-237

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Mamadaliyeva Naibaxon, Orifboyev Abdulloh
O‘ZBEK TILIDA “HALOL” VA “HAROM” LEKSEMALARINING ZAMONAVIY SEMANTIK, PRAGMATIK VA SOTSIOMADANIY TAHLILI 238-245

Уринбаева Дилбар Базаровна
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПЕСЕН УЗБЕКСКИХ И ТУРЕЦКИХ ПЕВЦОВ НА ОСНОВЕ КОМПЬЮТЕРНОЙ ЛИНГВИСТИКИ: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ 246-258

Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна
СИНТАКСИЧЕСКИЙ СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ СРАВНЕНИЯ И ЕГО ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА НА ПРИМЕРЕ РАССКАЗОВ А.И. КУПРИНА 259-264

Karimov Ulugbek Nusratovich
THE POETICS OF THE CHARACTERS' INNER WORLD IN "SPOOK COUNTRY" 265-269

Sodiqova Baxtigul Ibodullayevna
POSTMODERN NARRATIVE TECHNIQUES IN JOHN FOWLES' WORKS: AN INTERTEXTUAL, LINGUISTIC, AND AESTHETIC APPROACH 270-275

Tokimbetova Gulbahor Abatbayevna
QORAQALPOQ MUMTOZ SHOIRLAR LIRIKASINING JANRIY-TEMATIK XUSUSIYATLARI 276-279

Isroilova Manzura Jamolovna
FRANSUZ PUBLITSISTIK MATNLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 280-284

Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna
YOLG'IZLIK FENOMENINING SEMANTIK SHAKLLANISHI VA UNING HISSIY TAJRIBADAGI IFODASI 285-290

Bobojonov Dilshod Jumakul ugli
THE PRAGMATIC AND LINGUO-CULTURAL CLASSIFICATION OF NEWSPAPER HEADLINES 291-294

Shamshetova Biybiayim Janibek qizi
LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIKDA ANTROPOSENTRIZM KONSEPSIYASI 295-302

Xaitova Gulhayo Tovasharovna
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA MAKON VA ZAMON KATEGORIYASI DOIRASIDAGI YAQIN–UZOQ OPPOZITSIYASINING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI 303-307

Mardanova Mohira Davron qizi
THE ROLE OF "THE FINANCIER" IN WORLD LINGUISTICS 308-311

Khalilova Shohista Muhammadi qizi
COMPARATIVE ANALYSIS OF UTOPIAN AND ANTI-UTOPIAN MOTIFS IN ENGLISH AND UZBEK PROSE 312-315

Davlatova Shahnoza Muhammadiyevna
SUD VA TERGOV MOTIVLARINING ADABIY FUNKSIYASI 316-319

Rustamov Dilshodbek
NUTQIY MULOQOT TAVSIFI 320-323

Musayev Akmaljon Ibrogimovich
INGLIZ VA O'ZBEK DIPLOMATIK DISKURSIDA LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLAR VA TERMINOLOGIK TIZIMNING TALQINI 324-329

Shamsuddinova Diyoraxon Yorqinbek qizi
INGLIZ VA O'ZBEK MEDIADISKURSINING LISONIY TAHLILI: TUZILISHI, XUSUSIYATLARI 330-333

Numonova Mashxuraxon Qobiljon qizi
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA "SUV/WATER" KONSEPTINING LISONIY MODELLASHUVI: NOMINATIV VA KOMMUNIKATIV MAYDONLARNING QIYOSIY TADQIQI 334-342

Норкулова Шахло Абдугофир кизи
СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ОКРАСКА ПРОЗВИЩ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОММУНИКАЦИЮ ... 343-345

Tursunova Javhar Bakir qizi
O'ZBEK TILINI LINGVOKULTUROLOGIK YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH 346-350

Xoshimova Mohigul Axmatovna
XIX-XX ASRLAR DOSTONCHILIGIDA ADABIY TA'SIR MASALASI 351-355

Омонова Мадина Аслиддиновна
ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЛАКУНЫ УЗБЕКСКОЙ КУЛЬТУРЫ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: ПРОБЛЕМЫ НЕПЕРЕВОДИМЫХ КОНЦЕПТОВ 356-361

Abdulkhakova Dilafruz Shamsiddinovna
PERSPECTIVES AND THEORETICAL APPROACHES TO FORMULAIC EXPRESSIONS 362-370

Abduraimova Mahliyo Valijon qizi
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA GAZ SANOAT TERMINLARINING SHAKLLANISH USULLARI 371-373

Rajat Choudhary
LATIN: THE TIMELESS LANGUAGE OF MEDICINE 374-377

Клеблеева Резеда Радионовна
МИФОПОЭТИКА КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ЛИТЕРАТУРНОГО ТВОРЧЕСТВА 378-381

Irbutaeva Nigora, Ozodova Dilafruz, Xoliqova Sabina
RUS TILIDA SO'ZLASHMAYDIGAN TALABALAR UCHUN RUS TILI DARSLARIDA QO'SHIQ MATERIALLARIDAN FOYDALANISH 382-385

Dilbarjonov Ismoiljon, Gavxaroy Isroiljon qizi
SPORT TERMINLARINING UMUMIY XUSUSIYATLARI 386-389

Arapjonova Zebo Otabek qizi
THE IMPACT OF ACCENT AND PRONUNCIATION ON COMMUNICATION IN GLOBAL ENGLISH 390-394

Qarshiyeva Muxarram Shuxratovna
THE ADAPTATION PROCESS OF TERMS BORROWED INTO UZBEK FROM RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGES 395-399

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich
JAMOAVIY MEHNAT NIZOLARINI HAL ETISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA 400-407

Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li
PROKURATURA ORGANLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY QILISH ORQALI MUROJAATLAR BILAN ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 408-415

Shermatov Nuriddin, Jamshidbek Ibrokhimov
SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV ISHLAB CHIQARISH (AM) INTEGRATSIYASI SHAROITIDA INSON HUQUQLARI HAMDA FUQAROLIK-HUQUQIY JAVOBGARLIKNING NAZARIY-HUQUQIY MUAMMOLARI 416-428

G'ulommamatova Parvina Akbarali qizi
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KRIPTO-AKTIVLAR SOHASIDAGI JINOYATLARNI OLDINI OLISH VA TARTIBGA SOLISH BORASIDAGI XALQARO-HUQUQIY HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 429-435

Djalilov Javoxir Abdumajitovich
ISBOT QILISHNING UMUMIY SHARTLARI MAZMUNI VA TASNIFLANISHI 436-443

Normurodova Behro'za Xolmo'minovna
RAQAMLI DALILLARNI TO'PLASHDA XALQARO TASHKILOTLARNING O'RNI 444-450

Ismailov Bekjon Salixovich
NOGIRONLIGI BO'LGAN SHAXSLAR MEHNAT HUQUQINI TA'MINLASHNING HUQUQIY KAFOLATLARI TAHLILI 451-456

Mahmarahimov Ixtiyor Baxtiyorovich
DAVLAT XARIDLARI VA TENDER SAVDOLARIDA RAQOBATGA QARSHI XATTI-HARAKATLARNING HUQUQIY OQIBATLARI 457-463

Almatov Sanjar Zokirovich
DINIY EKSTREMIZMGA QARSHI KURASHISHNING HUQUQIY ASOSLARI 464-467

Djuraev Farxod Eshboevich
JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDA TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USULLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI 468-473

Sadikova Dilafruz Radjabovna
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH SOHASIDA SUG'URTA MEXANIZMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI 474-481

Сайфиддинов Аклиддин Анваржон огли
МЕСТНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ МЕХАНИЗМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ КЕНГАШЕЙ И ХОКИМИЯТОВ 482-488

Olimov Abbosjon
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYASI: TUSHUNCHASI, TURLARI VA TARIXIY RIVOJLANISHI 489-494

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna
TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARIDA HISSIY VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI 495-500

Муталипова Мавлюда Жунайдуллаевна
НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ СУТЬ АКСИОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА 501-506

Джуманиязов Фарход Улугбекович
РАЗРАБОТКА СИСТЕМЫ МЕТОДОВ И ПРИЁМОВ ОБУЧЕНИЯ, НАПРАВЛЕННЫХ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ И КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ 507-510

Kuvatova Nozima Baxtiyorovna
TA'LIM TIZIMIDA O'QITUVCHINING MULOQOT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH 511-515

Xudayberdiyeva Nilufar Bozorovna
TABIIY FANLARNI KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH 516-519

Pirimbetov Bxit Allabaevich
BO'LAJAK O'QITUVCHIDA PEDAGOGIK ARTISTIZMNING TARKIBIY QISMLARI 520-526

Djalolov Furqat Fattohovich
TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHDA TO'LIQ O'ZLASHTIRISH TEXNOLOGIYASINING ROLI.. 527-531

Uteniyazov Karimbay Kuanishbaevich, Eshmuratov Marat Tangatarovich
PEDAGOGICAL STRATEGIES AND THE INTEGRATION OF ICT IN TEACHING FOOD PHYSIOLOGY: INNOVATIVE APPROACHES IN HIGHER EDUCATION 532-538

Habibullayeva Shoira
O'ZBEK TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNING TAMOYILLARI 539-542

Abatov Jalğasbay Orınbaevich
TASVIRIY SAN'AT KOMPOZITSIYALARIDA RANGLARDAN FOYDALANISH USULLARI.. 543-548

Azzamov Yusuf Rajaboyevich
TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI RESURSLAR VA PLATFORMALAR: TAHLIL VA TASNIF.. 549-553

Джумаева Зарина Бобохон кизи, Жаббарова Паризода Илхомжон кизи
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ 554-556

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Issue 12 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

Received: 20 November 2025
Accepted: 1 December 2025
Published: 15 December 2025

Article / Original Paper

METHODOLOGY FOR MANAGING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES

Yazdonova Sahiba Kurbanovna,
Professor of Samarkand branch
of Tashkent State Economic University,
Doctor of Philosophy
E-mail: soxiba0330@gmail.com

Sanakulov Sardor Isakulovych
Samarkand Agroinnovation and Researchs University,
assistant of the Department of Fundamental and Humanitarian Sciences

Abstract. This article analyzes the methodology for managing AI technologies through a set of scientifically based methods that regulate the development, implementation and operation of artificial intelligence systems, and in the research process, it is determined to view the problem as a complex system with a goal based on the combination of technical-technological, socio-psychological and legal-normative factors. Therefore, when considering the methodology for managing AI: the ability of AI algorithms to self-optimize and make adaptive decisions; monitoring of threats that may arise as a result of the autonomous operation of AI systems; mechanisms for controlling data quality, collecting them, cleaning them, and forming centralized integration models.

Keywords: artificial intelligence, technological progress, dynamic development, socio-philosophical analysis, cognitive, modularization, algorithmic decision, management, principle of operation, technical maintenance, security.

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI BOSHQARISH METODIKASI

Yazdonova Saxiba Kurbanovna,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
Samarqand filiali prof.v.b., falsafa fanlari doktori (DSc)

Sanaqulov Sardor Isaqulovich
Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti,
Fundamental va gumanitar fanlar kafedrasi assistenti

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellekt tizimining ishlab chiqilishi, joriy etilishi va ekspluatatsiya jarayonlarini tartibga soluvchi ilmiy asoslangan usullar majmuasi orqali – SI texnologiyalarini boshqarish metodikasi tahlil etilib, tadqiqot jarayonida muammoga texnik-texnologik, ijtimoiy-psixologik va huquqiy-me'yoriy omillar uygʻunligiga tayangan holda maqsadga kompleksli tizim sifatida qarash belgilangan. Shu sababli, sun'iy intellekt boshqaruv metodikasini ko'rib chiqishda: SI algoritmlarining o'z-o'zini optimallashtirish va adaptiv qaror qabul qilish qobiliyati; SI tizimlarining avtonom faoliyati natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tahdidlar monitoringi; ma'lumotlar sifatini nazorat qilish, ularni to'plash, tozalash, markazlashgan integratsiya modellarini shakllantirish mexanizmlariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit soʻzlar: sun'iy intellekt, texnologik taraqqiyot, dinamik rivojlanish, ijtimoiy-falsafiy tahlil, kognitiv, modullashtirish, algoritmik qaror, boshqarish, ishlash prinsipi, texnik xizmat, xavfsizlik.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I12Y2025N22

Kirish. Sun’iy intellekt texnologiyalarini boshqarish ko’p qirrali, integrativ, ilmiy asoslangan tizim bo’lib, texnik, huquqiy, ijtimoiy va etik omillarning uyg‘unlashuvini talab etadi. Bu yo’nalishdagi amaliy jarayonlarni ko’rib chiqishda metodikaning samarali qo’llanishiga olib keluvchi sabablarga asosiy e’tiborni qaratish orqali SI tizimlarining xavfsiz, shaffof, mas’uliyatli va barqaror ishlashini ta’minlash mumkin bo’ladi. Shu jihatdan ushbu tadqiqotda SI tizimlari orqali: taktik boshqaruv jarayonlarini modullashtirish, algoritmik qarorlarni boshqarish, real vaqt birligida ishlash prinsiplari, texnik xizmat ko’rsatish, SI diagnostikasi modellarining klinik qaror qabul qilish jarayoniga integratsiyasi, adaptiv o’qitish tizimlari boshqaruvi, tizim avariya holatlarida xavfsiz tarzda to’xtash yoki avtonom tarzda muqobil yechimga o’tish qobiliyati, modelni qayta o’qitish orqali samaradorlikni oshirish parameterlari, SI tizimining ishlash tezligi, aniqligi, resurs sarfi onlayn nazorat qilinish metodikasi tadqiq etiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Matti Mäntymäki, Matti Minkkinen, Teemu Birkstedt va Mika Viljanen kabi tadqiqotchilar AI – faqat “texnologiya yoki algoritm” emas, balki u tizumli va multi-qirrali (texnik, tashkilot, huquqiy, etik) boshqaruvni taqozo qiladigan “jamiyat resursi” tushunchasini ilmiy muomilaga kiritib, asosiy e’tiborini etik prinsiplar, qonunlar va jamiyatning talablari (ekologik, ijtimoiy muhit) konsepsiyasida ko’rsatilib, uni bevosita amaliyotga tatbiq qilish zarurati ilgari suriladi[1, 201-205-b]. Ian W. Eisenberg, Lucía Gamboa, Eli Shermanlar SIni boshqarishda ko’p xil boshqaruv tizimlari (risk-menejment, normativ-huquqiy, texnik, operatsion) bir-biridan ajralgan va xato kompleks boshqaruv bilan yuzaga keladi degan g‘oyani ilgari surib, funksional “kontrollar” to’plamini taklif etadi. Ya’ni, bir bitta integral ramka (framework) orqali turli risk, qonunchilik va operatsion talablarga javob berish mumkinligini isbotlab beradi[2, 97-103-b]. Bu tadqiqotlarda muammoning umumiy jihatlari ko’rib o’tilganligi bois, ushbu tadqiqotda SI texnologiyalariga faqat texnik vosita sifatida emas, balki ijtimoiy, huquqiy va tashkiliy tizimlarni o’zgartiradigan kompleks fenomen sifatidagi boshqarish imkoniyatlari ham ko’rib chiqiladi.

Tahlil va natijalar. Sun’iy intellekt texnologiyalari zamonaviy taraqqiyot nashidasi bo’lganligi bois, uning boshqaruv tizimi ham murakkab sxemaga ega. Ya’ni, sun’iy intellekt o’zi kirib borgan barcha sohalarga mos ravishda ma’lum bir metodikada ishlaydi. Shu jihatdan u doimiy rivojlanish, takomillashish hamda vaqt va zamon shart-sharoitlariga muvofiq o’zgaruvchan tendensiyada kechadi. Ammo, SIning universal metodikasi ikki guruhga ega bo’lib, ular xavfsizlik va etik boshqaruv metodologiyasi hisoblanadi. Bularning o’zini ham jamiyatdagi ishtirokiga qarab, bir qancha toifalarga ajratish mumkin. Masalan, sun’iy intellekt texnologiyalari boshqarilish shakliga ko’ra murakkab tuzilmadir. Uning umumiy “boshqaruv metodikasi”ni quyidagicha tasniflash mumkin:

Etik boshqaruv metodikasi. Bu metodika SI faoliyatini axloqiy me’yorlarga moslashtirishni ko’zda tutib, ishlash mexanizmi – SI tizimlarini adolatli, xavfsiz va mas’uliyatli tarzda boshqarishga asoslangandir. Ular “Xavf tahlili”, “Inson nazorati”, “Etik audit”, “Ma’lumotlar boshqaruvi”, “Shaffoflik”, “Qonuniy moslik”, “Javobgarlik”, “Zarar yetkazmaslik” tamoyillariga bo‘ysunib, shular orqali sun’iy intellekt texnologiyalari axloqiy me’yorlashtirilib boriladi. Ushbu qismlarga umumiylikdan xususiylikka o’tish qonuniyati orqali yondashib ko’ramiz.

Xavf tahlili – sun’iy intellekt tizimlaridan foydalanish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo’lgan texnik, ijtimoiy, axloqiy va huquqiy xatarlarni aniqlash, baholash va uning zararini kamaytirish metodikasi hisoblanadi. U “qanday jarayonlarda ko’rinadi?” deydigan bo’lsak,

masalan SI tizimning noto'g'ri ishlashi, xato qaror shiqarishi, inson huquqlariga zarar yetkazishi yoki jamiyatda salbiy ijtimoiy oqibatlar keltirib chiqarishi ehtimoli sifatida izohlanadi. Demak, SI modellarining noto'g'ri qaror qabul qilishi, ma'lumotlar xavfsizligi buzilishi yoki ijtimoiy guruhlarga nisbatan adolatsiz algoritmik munosabatlar yuzaga kelishini aniqlovchi va uning shakllanish bosqichlari haqida ma'lumot beruvchi tamoyil – "Xavf tahlili" deb, nomlanadi. Tadqiqotchi A.B.Aliqulov bu tamoyilning ishlash prinsipini shunday ta'riflaydi: "xavflar tengsizlikning kuchayishiga, shaxsiy hayotning yo'qolishiga va jamiyat uchun boshqa salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Ushbu xavflarni bartaraf etish uchun SIni ishlab chiqish va ishlatishga mas'uliyatli yondashish, texnologiya jamiyatga foyda keltirishini ta'minlash, potensial xavf va salbiy oqibatlarni minimallashtirish"[3, 14-b]da sun'iy intellektning "xavfni tahlil" tamoyili o'ziga xos yechim hisoblanadi.

Inson nazorati – sun'iy intellekt tizimlari tobora murakkablashgani sari ularning ustidan inson nazoratini ta'minlash masalasi ham dolzarblashib bormoqda. Ya'ni, inson nazorati SI tizimlarining qarorlarini xavfsiz, ishonchli va axloqiy me'yorlarga mos bo'lishini kafolatlashi kerakligi zarurat bo'lib qolmoqda. Chunki, qilinayotgan ishlar, erishilayotgan yutuqlar u qadar katta natija berayotgani yo'q. T.Umirzaqova aytganidek, zamon o'zgarar ekan, odamzod o'zining eng katta orzularidan biriga tobora yaqinlashmoqda, bu aqlni yaratish orzusidir[4, 93-b]. Shu o'rinda "sun'iy intellektni inson qanday nazorat qilish kerak?" -degan savol tug'iladi. Bunga turli yo'nalishda tadqiqot olib borayotgan olimlar quyidagicha ilmiy nazariy xulosalarni ilgari surmoqda.

Sun'iy intellekt insoniyatning eng buyuk yutug'i bo'lishi bilan birga, eng katta sinovidir. U hayotni osonlashtiradi, lekin inson o'zining aqlini, his-tuyg'usini va qadriyatlarini yo'qotmasligi kerak. Texnologiya ustidan nazorat inson qo'lida bo'lishi, qonuniy va axloqiy chegaralar aniq belgilanishi zarur degan g'oyani F.G'aniyeva ilgari surib, uning (SI) imkoniyatlarini qo'yidagicha izohlaydi "SI – insoniyat qo'lidagi ikki qirrali qilich bo'lib, uni to'g'ri yo'naltirish ko'p jihatdan inson irodasiga bog'liq"[5, 458-460-b]. Masalan, sun'iy intellektni axloqiy me'yorlar bilan muvofiqlashtirish orqali jamiyatning barcha sohalarida jiddiy taraqqiyotga erishish mumkin yoki aksi. Masalaning mana shu qismida "inson nazorati borasidagi sun'iy intellekt chegarasi qani!?" degan savol ko'riladi. Ilmiy tajribaviy mulohaza yuritgan tadqiqotchilar quyidagi javoblarga keladi:

Birinchidan, insonning barcha kognitiv qobiliyatlari, jumladan, analitik fikrlash, ijodkorlik, murakkab muammolarni hal qilish, mantiqiy xulosa chiqarish va ijtimoiy anglash kabi sohalarda ustunlik qiluvchi sun'iy aql darajasidir.

Ikkinchidan, super intellektning hisoblash quvvatlari va optimallashtirish imkoniyatlari iqtisodiyot, tibbiyot, muhandislik, energetika va ekologik muammolarni misli ko'rilmagan sur'atda hal etishga yordam berishi mumkin. Shu bilan birga, bu jarayon jamiyatning barcha sohalarida radikal o'zgarishlar keltirib chiqarishi ehtimoli yuqori.

Ushinchidan, super sun'iy intellekt (SSI)ning eng katta ilmiy muammosi "sun'iy super intellektning maqsad funksiyasi inson qadriyatlariga mos kelmasa, uning harakati ijtimoiy xavfsizlikka tahdid tug'dirishi mumkinmi?" savoli ostida kechib, shu sababli "aligned AI" – ya'ni inson qadriyati bilan moslashtirilgan intellekt yaratish bugungi kundagi etika, axborot xavfsizligi va texnik AI xavfsizligi bo'yicha tadqiqotlarning markaziy yo'nalishidir, degan g'oya ilgari surilmoqda.

Umuman olganda SI tizimlarida foydalaniladigan ma’lumotlarni boshqarish, nazorat qilish hamda muvofiqlashtirish strategiyasi bo’yicha xulosa qiladigan bo’lsak, *birinchidan,* SI tizimlarining samarali ishlashi asosan ma’lumotlarning sifatiga va ularni boshqarish jarayoniga bog‘liq. Ma’lumotlarni boshqarish strategiyasi asosan ma’lumotlarning to’liqligi va aniqligini ta’minlash, yangilanib turishini nazorat qilish, turli manbalardan olingan ma’lumotlarni birlashtirish va saqlashni o’z ichiga oladi. Bu jarayon SI tizimlarining qaror qabul qilish samaradorligi va xatoliklarni kamaytirish imkoniyatini oshiradi. Bu borada Abeba Birhane konsepsiyasini keltirib o’tish o’rinlidir. U bugungi kunda SI (sotsiotexnik, algoritmli) tizimlarida ma’lumotlarni boshqarish, nazorat qilish va muvofiqlik (komplaens) masalalariga juda murakkab va yetik yondashuvni ilgari surmoqda. Uning qarashlarini bir nechta asosiy nuqtalarda ko’rish mumkin. Masalan, Birhane o’zining “Relyatsion etika” (Relational Ethiss) deb nomlangan konsepsiyasida SI (algoritmli) tizimlardagi adolatni qayta o’ylash kerakligini ta’kidlaydi. Chunki, uning relyatsion etikasi bo’yicha an’anaviy g‘arb etikasidagi shaxsiylik tamoyili (individualizm) hamma munosabatlarni tushunish uchun yetarli emas. Algoritmli qarorlar va ma’lumot bilan ishlashda insonlar bir-biri bilan bog‘liq (relyatsion) munosabatlarda yashaydi va bu munosabatlar ularni ma’lumotdan keladigan zararlardan himoya qilishda muhim ahamiyatga ega[6, 400-406-b] deb hisoblaydi. Shuning uchun SI tizimlarida faqat texnik “bias removal yechimlari yetarli emas degan xulosaga keladi. Birhane jamiyatdagi kuch va tarixiy asimmetriyalarini (power asymmetries) hisobga olgan mukammal etik yondashuvni taklif qiladi.

Xulosa. sun’iy intellekt texnologiyalarini boshqarish metodikasi bo’yicha quyidagi taklif va tavsiyalarni taqdim etish mumkin:

1. SI tizimlarida ma’lumotlar nazorati tizimning ishonchliligi va xavfsizligini kafolatlaydi. Nazorat qilish quyidagi jihatlarni o’z ichiga oladi. Bularga ma’lumotlarning buzilmaganligini va soxta emasligini tekshirish, algoritmlarning noto’g‘ri qarorlar chiqarish xavfini kamaytirish, ma’lumotlarga ruxsatsiz kirishni cheklash va himoya qilish kiradi. Shu orqali shaxsiy ma’lumotlar va sezgir axborotlar bilan ishlashda muhim ko’nikmalarni yaratish mumkin.

2. SI tizimlarining rivojlanishi bilan ma’lumotlarni boshqarish ham murakkablashib boradi. Yaqin kelajakda SI tizimlari o’rtasida real vaqtda ma’lumot almashinuvi va muvofiqlashtirish tizimlari keng tarqaladi. Ma’lumotlar etikasi va qonunchilik talablariga moslashuv strategiyalari yanada muhim bo’ladi. Natijada katta hajmdagi ma’lumotlarni boshqarish uchun avtomatlashtirilgan, o’rganishga asoslangan monitoring tizimlari rivojlanishiga olib keladi.

3. SI tizimi qaysi ma’lumotlar asosida ishlayotgani, ularni qanday yig‘ilganligi va qayta ishlanganligini ochiq ko’rsatish bu avvalo xususiy hayotga hurmat bilan bog‘liq bo’lib, noto’g‘ri yoki diskriminatsion qarorlar xavfini kamaytirishga qaratilgan islohotlar olib borish zaruratini ko’rsatadi.

4. Shaffoflik orqali tizim yaratgan yoki ishlatgan shaxslar qarorlari uchun mas’ul bo’lishi mumkin. Bu shuni anglatadiki, etik va huquqiy nuqtai nazar ma’lum qarorlarni qabul qilishda kritik imkoniyatni tug‘diradi.

5. Sun’iy intellekt texnologiyalarini boshqarishda shaffoflik tamoyili tizimning ishonchliligi, etik mas’uliyati va huquqiy muvofiqligini ta’minlash uchun asosiy prinsip hisoblanadi. Demak, shaffoflik nafaqat algoritmik qarorlarning tushuntirilishini, balki ma’lumotlar va jarayonlarning ochiqligini ham ta’minlaydi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Mäntymäki M. et al. Putting AI ethics into practice: The hourglass model of organizational AI governance // arXiv preprint arXiv:2206.00335. 2022. –P.201-205
2. Eisenberg I. W., Gamboa L., Sherman E. The Unified Control Framework: Establishing a Common Foundation for Enterprise AI Governance, Risk Management and Regulatory Compliance // arXiv preprint arXiv:2503.05937. – 2025. –P.97-103
3. Aliqulov A.B. Sun'iy intellekt texnologiyalarining xavflari va ularni bartaraf qilishning ayrim yo'llari // So'nggi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi 7-jild 5-son respublika ilmiy-uslubiy jurnali. 2004. –B.14
4. Tojiboyev B., Olimov M., Alimqulov N. Sun'iy intellekt: zamonaviy yondashuv // Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги. Андижон давлат университети. Андижон машинасозлик институти. 2022. –B. 193.
5. O'tkirovna G. F. Sun'iy intellekt: insoniyatning do 'stimi yoki raqibimi? // Yangi O 'zbekiston, yangi tadqiqotlar jurnali. 2025. –T. 3. – №. 4. –B. 458-460.
6. Birhane A. Algorithmic injustice: a relational ethics approach // Patterns. 2021. – T. 2. – №. 2. –P. 400-406.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).